

**Załącznik Nr 4 do zarządzenia nr 7/2023/2024 Dyrektora
Szkoły Podstawowej nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Rudzie Śląskiej
z dnia 10.06.2024**

**Procedura reagowania w sytuacji cyberprzemocy
wśród uczniów
w Szkole Podstawowej nr 1 im. Tadeusza Kościuszki
w Rudzie Śląskiej**

§1

Definicja cyberprzemocy

Cyberprzemoc to forma agresji i zastraszania, która ma miejsce w środowisku online. Polega na wykorzystywaniu technologii komunikacyjnych do celowego nękania, zastraszania, obrażania lub szkalowania innych osób. Cyberprzemoc może przybierać różne formy, takie jak wysyłanie obraźliwych wiadomości, rozpowszechnianie fałszywych informacji, wyśmiewanie na platformach społecznościowych czy również wykorzystanie komputerowych programów do szkodenia innym. Cyberprzemoc może mieć negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego i emocjonalnego ofiary, dlatego ważne jest przeciwdziałanie i podnoszenie świadomości na ten temat.

§2

Procedurę reagowania na cyberprzemoc uruchamia się w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony uczniów przed negatywnymi skutkami cyberprzemocy. Każdy pracownik szkoły, nauczyciele, dyrekcja szkoły, a w szczególności wychowawcy klas, psycholog lub pedagog szkolny. Szkoła współpracuje z rodzicami uczniów (ofiary i sprawcy), a w razie potrzeby z instytucjami zewnętrznymi (np. Policją, Sądem Rodzinnym).

Sposoby postępowania w przypadku ujawnienia cyberprzemocy

- I. Ustalenie okoliczności zdarzenia
 1. Wszystkie przypadki cyberprzemocy powinny zostać zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.
 2. Jeśli informacja o zajściu odebrana jest przez nauczyciela informuje on o tym wychowawcę klasy, a ten pedagoga szkolnego i dyrektora.
 3. Pedagog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie. Ustalane są okoliczności zdarzenia i ewentualni świadkowie.
- II. Zabezpieczenie dowodów
 1. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane.
 2. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nick użytkownika, adres e-mail, numer telefonu itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil. Zabezpieczenie dowodów nie tylko ułatwi dalsze postępowanie - odnalezienie sprawcy, usunięcie szkodliwych treści z serwisu, ale również stanowi materiał, z którym powinny się zapoznać wszystkie zaangażowane w sprawę osoby: dyrektor i pedagog/psycholog, rodzice, a wreszcie Policja, jeśli doszło do złamania prawa.
- III. Jak można rejestrować dowody cyberprzemocy?
 1. Telefon komórkowy: nie kasować wiadomości, zapisywać wszystkie wiadomości zarówno tekstowe, jak i nagrane na pocztę głosową w pamięci telefonu;
 2. Komunikator: niektóre serwisy zawierają opcję zapisywania rozmów; można także np. skopiować rozmowę i wkleić do dokumentu w dowolnym edytorze tekstu zapisać i wydrukować lub zrobić zrzuty ekranu;
 3. Strony serwisów społecznościowych, WWW: aby zachować kopię materiału, który widać na ekranie, należy wcisnąć jednocześnie klawisze Control i Print Screen, a następnie wykonać operację „Wklej” w dokumencie Word;
 4. Czat: podobnie jak w przypadku stron www, aby zachować kopię materiału, który widać na ekranie, należy wcisnąć klawisze Control i Print Screen, a następnie wykonać operację „Wklej” w dokumencie Word; można też po prostu wydrukować interesującą stronę;

5. E-mail: aby wydrukować wiadomość, należy przesłać ją do nauczyciela lub pedagoga, który zajmuje się ustaleniem okoliczności zajścia; zachowanie całości wiadomości, a nie tylko samego tekstu jest bardziej pomocne, ponieważ zawiera informacje o jej pochodzeniu.

IV. Identyfikacja sprawcy - co może pomóc w identyfikacji sprawcy?

1. Świadkowie – inni uczniowie odwiedzający „obraźliwe” strony mogą posiadać informacje na temat ich autora, mogą też zidentyfikować numer telefonu komórkowego sprawcy, jeśli nie jest on zastrzeżony.
2. Kontakt z dostawcą usługi internetowej – może on nie tylko usunąć szkodliwe treści, ale także podać dane sprawcy cyberprzemocy i zablokować jego konto. Dane takie nie mogą być jednak udostępniane osobom prywatnym; aby je pozyskać, konieczny jest kontakt z Policją;
3. Kontakt z operatorem sieci komórkowej w przypadku, gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony – może on podjąć kroki w kierunku ustalenia sprawcy, jeśli otrzyma dane o dacie i godzinie rozmowy; również w tym przypadku operator może udostępnić te dane tylko Policji.
4. Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, należy skontaktować się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów; do podjęcia takiego działania zobowiązuje administratora serwisu ustawa.
5. W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić, należy bezwzględnie skontaktować się z Policją.

V. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy.

1. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, wychowawca klasy wraz z pedagogiem szkolnym, który pełni w szkole rolę koordynatora działań wychowawczych podejmuje dalsze działania.
2. Rozmowa z uczniem – sprawcą przemocy o jego zachowaniu:
 - a) celem rozmowy jest ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
 - b) sprawca otrzymuje jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
 - c) omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
 - d) sprawca zostaje zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów;

- e) określone zostają sposoby zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy
 - f) jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, prowadzone są rozmowy z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;
 - g) nie dochodzi do konfrontacji sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
3. Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:
- a) rodzice sprawcy zostają poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka;
 - b) w miarę możliwości rodzice są zaproszeni do współpracy i ustalane są jej zasady.
4. Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:
- a) praca ukierunkowana na pomoc uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii;
 - b) jeśli jest możliwe, to udzielenie pomocy psychologicznej na terenie szkoły,
 - c) w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

VI. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy cyberprzemocy.

1. Celem sankcji jest:
- a) zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu
 - b) wzbudzenie refleksji na temat swojego zachowania, zrozumienie krzywdy, jaką spowodował i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości;
 - c) pokazanie społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana i że szkoła jest w stanie efektywnie zareagować w tego rodzaju sytuacji.
2. Podejmując decyzję o rodzaju kary, należy wziąć pod uwagę:
- d) rozmiar i rangę szkody – czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci itp.;
 - e) czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
 - f) świadomość popełnianego czynu – czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę;
 - g) motywację sprawcy – należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie;

h) rodzaj rozpowszechnianego materiału.

VII. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

1. Udzielenie wsparcia psychicznego, które:
 - a) da pokrzywdzonemu zapewnienie, że dobrze postąpił mówiąc o tym, co się stało;
 - b) przekona go w tym, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego i zapewni, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i postara się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.
2. Po zakończeniu interwencji sytuacja ucznia jest monitorowana, w celu sprawdzenia czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy;
3. Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy są poinformowani o problemie i w razie potrzeby otrzymują wsparcie i pomoc ze strony szkoły; w rozmowie z nimi. Pedagog/psycholog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu. Jeśli jest to wskazane i możliwe proponuje rodzicom i dziecku pomoc specjalisty.

VIII. Ochrona świadków zgłaszających cyberprzemoc.

1. Zapewnienie świadka o tym, że dobrze postąpił.
2. Zapewnienie dyskrecji.
3. Nieujawnianie jego danych, a w sytuacji, kiedy nie jest to konieczne.
4. Niekonfrontowanie świadka z oprawcą.

IX. Sporządzanie dokumentacji z zajścia.

1. Pedagog sporządza notatkę służbową.
2. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), podpisuje notatkę po jej sporządzeniu.
3. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, to zostają włączone do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis itp.).

X. Współpraca szkoły z policją, sądem rodzinnym.

1. W przypadku, kiedy nie ma konieczności informowania policji/sądu rodzinnego sytuacja jest rozwiązywana w szkole, z pomocą dostępnych środków wychowawczych.
2. Zgłoszenie sprawy staje się konieczne w sytuacji, gdy:
 - a) dochodzi do naruszenia prawa np. propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści, groźby karalne, itp.;

- b) rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się na spotkania, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji ucznia;
 - c) szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem/psychologiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, dyrektor powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków.
3. Policja będzie wzywana do szkoły w sytuacji, gdy ujawnione zostanie naruszenie prawa. W przypadku zagrożenia zdrowia lub życia policja będzie wzywana natychmiast.
 4. Policja może udzielać pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych problemów, mogących mieć podłoże przestępcze.
 5. W ramach działań profilaktycznych w szkole mogą odbywać się spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektora szkoły z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich dotyczące zagrożeń cyberprzemocą w środowisku lokalnym, spotkania uczniów z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne, na temat zasad bezpieczeństwa oraz sposobów unikania zagrożeń związanych z cyberprzemocą. Możliwy jest także wspólny udział szkoły i policji w lokalnych programach profilaktycznych, związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem przemocy/cyberprzemocy i przestępczości nieletnich.
 6. Każda wizyta policjanta w szkole dotycząca uczniów jest wcześniej zgłoszona i uzgodniona z dyrektorem szkoły.

Opracowano w oparciu o

<https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/wp-content/uploads/2015/09/cyberprzemoc.pdf>